

nogens Vedkommende for Alvor, for andres Vedkommende som Agitationsmiddel; og man har efterhaanden fra forskellige Sider bundet sig til den, saa der er vistnok intet, der nu kan standse denne Sag. Dertil kommer, at man endnu har et Argument for den, som jeg anser for det vægtigste, ja egentlig for det eneste virkelige, man har, og det er det: man har jo hemmelig Afstemning i saa mange andre Lande, hvorfor skulde vi saa ikke ogsaa have den? Der er ingenting, der virker mere end et saadant Argument. Man har en Ting saa mange andre Steder; „saadan en Ting maa vi ogsaa have!“ Det virker overordentlig paa os alle sammen. Blot vilde jeg ønske, at man var rigtig klar over, hvordan det virker i de andre Lande. Det vilde være overordentlig interessant at være klar over dette. I England er det ikke let at have nogen Mening derom, Systemet er der forholdsvis nyt, og Forholdene der ere meget ejendommelige. Gaa vi derimod til Tyskland, hvor de ogsaa have den hemmelige Afstemning, saa er det ganske vist en Kendsgerning, at der er det de konservative og Socialdemokraterne, der have vundet frem, og de borgerlige Partier, der ere gaaede tilbage under denne Afstemningsform. Om det ligger i Afstemningsformen eller andre Ting, er naturligvis ikke let at afgøre, men et Faktum er det. Dertil kommer, at naar jeg har læst Beretninger om, hvordan det gaar til ved den hemmelige Afstemning i andre Lande, forekommer det mig, at jeg har lagt Mærke til, at man fra alle Partier har gjort sig den størst mulige Umage for at neutralisere den hemmelige Afstemning for at gøre den saa offentlig som vel muligt. Alle Partier have gjort deres bedste for at kontrollere, hvorledes hver enkelt Vælger har stemt, trods den hemmelige Afstemning. Og det er ganske naturligt, thi de politiske Partier maa bestræbe sig for at vide, hvilke Kræfter de kunne regne med, og enten man laver hemmelige Rum, eller man bruger andre Former, vil det være ganske umuligt at forhindre, at Partierne gøre alt, hvad de kunne, for at følge, hvorledes den enkelte Vælger stemmer. Det ere Partierne nødte til at gøre for deres egen Skyld, det er en Livsnødvendighed for dem. Dertil kommer, at jeg fra de Lande, hvor hemmelig Afstemning finder Sted, har hørt stærke Klager over, at man der bliver nødte til ganske at lade sig regere af Partibestyrrelserne. Politiske Foreninger blive mere og mere umulige. Allerede, som vi nu have det,

vide vi alle, at ingen kan sikre sig, at der ikke i en politisk Forening indsniger sig Modstandere som Spioner. Men ved hemmelig Afstemning er det jo givet, at man aldrig kan være sikker paa ikke at have Spioner ved sin Side, hvor man gaar og staar, og at det derfor bliver en Nødvendighed, at Partierne i en ganske anden Grad end nu give sig deres Ledere i Vold. Dem kunne de dog nogenlunde stole paa, dem kunne de kontrollere. Hvad det er for Folk vide de, og dem maa de lystre. Jeg kan saaledes ikke se, at denne Sag i Virkeligheden er til Gavn for vort offentlige Liv. I og for sig tror jeg, at hemmelig Afstemning er en Uting. Kunde man derved forhindre Valgtryk, kunde jeg maaske gaa med dertil som til et mindre Onde. Men naar man som jeg har den Overbevisning, at hemmelig Afstemning heller ikke hindrer Valgtryk i nogen nævneværdig Grad, staar det saaledes for mig, at jeg ikke kan være med til at stemme for noget Forslag i denne Retning.

Ellinger: Jeg vil begynde med at bemærke, at jeg er en ubetinget og varm Tilhænger af den hemmelige Afstemning. Jeg har været det i flere Aar, og det var mit fulde Forsæt, da jeg kom ind i Rigsdagen, at ville stemme for og anbefale varmt at stemme for et Forslag, som tager Sigte paa at gennemføre en saadan Afstemning, hvorved det blev muligt for den enkelte Vælger at afgive sin Stemme frit og ukontrolleret. Jeg indrømmer villig, at der kan være noget i de Betragtninger, som det ærede Medlem, der sidst havde Ordet, fremsatte; det er jo Idealet, at den fri Vælger i Virkeligheden afgiver sin Stemme frit og aabent uden noget som helst Hensyn og er sin Afstemning bekendt, men et uomstødeligt Faktum er det jo, at Vælgerne ere ikke Engle — med Undtagelse naturligvis af dem, der stemme paa En selv — og det maa man tage Hensyn til. Der har foreligget i Tidens Løb saa mange Eksempler paa Valgtryk fra den ene og den anden Side, at man maa søge at faa gennemført en Afstemningsmaade, hvorved en fri Afstemning kan finde Sted; men netop mit ubetingede Standpunkt i denne Sag gør, at jeg ikke kan være med til at stemme for dette Forslag i den foreliggende Form, og jeg skal om et Øjeblik udvikle, hvorledes dette Forslag aldeles ikke opfylder de Fordringer, man maatte stille til det, i den nævnte Form, og at det i øvrigt indeholder nogle højst mærkelige og uklare Bestemmelser.